

Místy zataženo, ojediněle přeháňky

Když jsem poprvé uslyšela slovo metrologie, hlavou mi probleskly bouřky, čtvero ročních období a předpověď počasí, ale bylo mi jasné, že tudy určitě cesta nevede. První použitelná informace od kolegů byla, že je to o *měřákách a jak je posíláme na opravu*, a upřímně, dál jsem už nepátrala, protože to k mé práci nebylo tehdy potřeba. Zdánlivě. Byla jsem součástí rozjetého systému, který byl funkční, vše se dělo tak nějak samo a bez nutnosti uvažování – prostě taková ta situace na dráze, kdy si řeknete *zase něco nahoře vymysleli* a jen se přizpůsobíte a jedete si dál své. Bohužel, takových systémů a pokynů jsou v prostředí železnice, a v BOZP všeobecně, přehršle, a málokdo se zabývá pátráním po jejich podstatě.

Tento článek jsem začala shodou okolností psát 20. května, který je mezinárodním dnem metrologie, která se zabývá měřením, jeho technickými metodami, standardizací jednotek, a v neposlední řadě i výkonem činností, které v rámci ČR zajišťují akreditované zkušební a kalibrační laboratoře, autorizovaná metrologická střediska a střediska kalibrační služby. Nad tím vším bdí v prostředí dráhy Technická ústředna dopravní cesty (TÚDC), jejíž historie sahá až do roku 1957 (v současnosti spadající pod Správu železnic, státní organizaci). TÚDC mj. zajišťuje právě ověřování způsobilosti opraven výměnných dílů, dodavatelů a kalibračních pracovišť pro měřidla všeho druhu.

Nechci vám sahat do svědomí, ale tak trochu pochybuji, že jste četli např. vyhlášku č. 177/1995 Sb., kterou se vydává Stavební a technický řád drah, a její § 26, kde je mj. uvedeno, že *pro zajištění provozuschopnosti dráhy a bezpečnosti drážní dopravy se provádějí pravidelné prohlídky a měření staveb drah*. Dokonce je zde přílohou č. 1 stanoven i jejich časový interval, který klade všechny ty požadavky na měsíční, čtvrtletní, roční, pětileté a bůhvíjaké měření a prohlídky, jako jsou např. obchůzka trati, kontrolní jízda, měření parametrů měřicími vozy i ručně, kontrola prostorové průchodnosti, prohlídka sdělovacího a zabezpečovacího zařízení nebo mostů – mnoho z vás je každodenně zajišťuje, ale ví jen, že se termíny nesmí *prošvihnout*. Pravděpodobněji spíše znáte *Metrologický řád* svého zaměstnavatele, který obsahuje mj. pokyny a postupy vedoucí k tomu, aby výsledky měření prováděných měřicími přístroji byly nezpochybnitelné, a také uvádí seznam přístrojů používaných pro revizní činnost se stanovením kalibrační lhůty. V zásadě všechna předepsaná měření je nutné dle požadavku legislativy provádět tzv. *stanovenými měřidly*, na *pracovní* (nerevidovaná měřidla) rychle zapomeňte. Podle zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, § 9, se mj. ověřením stanoveného měřidla potvrzuje, že *má požadované metrologické vlastnosti* – tedy je přesné a jediné použitelné pro něco tak zásadního, jako je pravidelné ověřování zajištění bezpečnosti drážní dopravy.

Vidíte všichni to spojení s BOZP? Mimořádné události nebo pracovní úrazy, všechny ty srážky aut s vlakem na přejezdu a zásahy elektrickým proudem, noční můry, kdy se šetření může obrátit velmi rychle proti zaměstnancům, protože se kalibrace jediného stanoveného měřidla, které bylo k dispozici přímo na pracovišti, posunula *jen o pár dnů*. Všechny ty bezesné noci, kdy sedíte na posteli a přemýšlíte, jak to dopadne a co se stane s vámi a s rodinou...nikomu to nezávidím.

Vrátím-li se ještě k úvodu, zjistila jsem, že v meteorologii (pozor, ne v metrologii), existuje jistá stupnice výrazů, které určují pravděpodobnost výskytu jevů (např. *beze zmínky* - jev se nečeká, nebo max. na 4 % území; *ojediněle* - jev zasáhne 5 % až 29 % území, tedy méně než třetinu; *místy* - jev se vyskytne na 30 % až 69 % území, tedy zhruba na polovině; *na většině území* - jev se očekává na více než 50 % území, tedy na více než polovině; *bez specifikace* - jev se očekává na více než 70 % území, tedy skoro všude). Nikdy před tím jsem nad předpovědí počasí neuvažovala, stejně jako jsem nehloubala nad legislativou, dokud jsem se BOZP nezačala více zabývat. Ale to neznamená, že zákony neexistují nebo že se jimi nemusíme řídit. A přeneseme-li se nakonec zpět do metrologie a BOZP, můžeme ukončit dnešní metrologické okénko bezpečáka přáním, aby všechny problémy s metrologií byly maximálně *beze zmínky* a na celé železnici bylo jasno a slunečno.

Dana Žáková, oddělení BOZP